

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу

ЧЖУ ЦЗЯНЬСЮНЬ

на тему

**«АБСТРАКТНИЙ ПЕЙЗАЖ В КИТАЙСЬКОМУ ЖИВОПИСІ
ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТ.:
У ГУАНЧЖУН, ЧУ ДЕ-ЧУН, ЦЗАО ВОУ-КІ»**

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)

Галузь знань 02 – Культура і мистецтво

за спеціальністю 023

«Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

Актуальність теми. Актуальність дослідження цієї теми пов'язана з наростаючим останніми десятиліттями в Китаї трендом нефігуративного живопису і живописними експериментами в різних напрямках сучасного абстракціонізму, який пов'язує чистий живопис з різноманітними впливами сучасних медіа-мистецтв, глобалізаційних процесів і, водночас, переосмислення власних тисячолітніх традицій. Саме пейзажний жанр стає найбільш привабливим полем експерименту, оскільки він історично займав ключові позиції в традиційному китайському мистецтві, був унаочненням візуальної форми китайської філософії, і сьогодні є тим напрямком, де вдало й оригінально поєднуються найсучасніші західні принципи і просувається власна ідентичність. Автор робить акцент на впливи європейського і американського мистецтва на творчість обраних ним митців, що підіймає ще одне нагальне питання переосмислення китайськими живописцями західного досвіду модернізму. Це також підкреслює актуальність роботи і внеску автора у розробку цього контексту.

Оцінка обґрунтованості та достовірності наукових положень, їх достовірності та новизни. Матеріали та текст дисертаційного дослідження відповідають встановленим критеріям підготовки кваліфікаційної роботи, проаналізовані Чжу Цзяньсюнем наукові джерела і зібраний ілюстративний матеріал свідчить, що автор знається в темі, маю широку мистецтвознавчу

ерудицію, вміє структурувати, вивчати, описувати й систематизувати матеріал. Тому можна засвідчити обґрунтованість та достовірність як викладених наукових положень, так і висновків цієї кваліфікаційної роботи.

Наукова новизна отриманих результатів. Маємо констатувати, що автору на основі зібраних матеріалів вдалося вперше здійснити мистецький аналіз абстрактного пейзажу в творчості У Гуанчжуна, Чу Де-Чуна та Цзао Воу-Кі і показати індивідуальні прояви у кожного з митців культурного діалогу між Сходом і Заходом. Здобувач також вперше розкриває специфіку трансформації мови абстрактного живопису в контексті багатовікової пейзажної традиції, включаючи різноманітні форми поєднання каліграфії, концепції «порожнечі» та західних абстрактних технік. Ним визначено індивідуальні творчі моделі трьох ключових митців і формальні художні стратегії, по-різному зацентровані на поєднанні китайської архаїки з модерністичними підходами. Контекстуально автор також встановлює специфічні риси абстрактного пейзажу в китайському живописі другої половини ХХ – початку ХХІ ст., його технічні, стилістичні та композиційні особливості, які підкреслюють оригінальний внесок китайських митців до світового мистецтва.

У проведеному дослідженні об'єкт, предмет та унаочнена проблематика відповідають паспорту спеціальності 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація і вимогам до цієї спеціальності. Структура дисертації, послідовність викладу матеріалу зумовлені метою та завданнями дослідження. Дисертація має чітку структуру і логіку, ілюстрації до кожного розділу чітко відображають вербальну аналітику і слугують доказовою базою основних наукових положень і висновків.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та дотримання вимог академічної доброчинності. Результати дисертаційного дослідження логічно структуровані та викладені в тексті 3 розділів та 7 підрозділів. Структурно і змістовно відзначається послідовність розкриття теми, наукова якість формулювань, формальна відповідність обсягу дисертації. Робота має завершений змістовний характер, до неї додаються альбом і список

ілюстрацій. Текст дисертації успішно пройшов відповідну перевірку, порушень академічної доброчесності не виявлено.

Мова та стиль викладених результатів. Здобувач продемонстрував у роботі гарне володіння науковою українською мовою, вміння аналізувати та мовно формалізувати результати дослідження. Науковий стиль відповідає мистецтвознавчому дослідженню, висновки та результати є обґрунтованими. В цілому мовний аспект роботи свідчить про те, що автор вміє точно розуміти і висловлювати різні аспекти (констатаційні, аналітичні, результативні тощо) дослідженої наукової проблеми.

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи. Результати дисертаційної роботи були оприлюднені Чжу Цзяньсюнем у 3-х наукових публікаціях у виданнях, включених до переліку фахових видань України. Здобувач витримав також норму широкої географії публікацій – всі вони надруковані в різних журналах, що свідчить про широку географію публікацій. Здобувач також прийняв участь і оприлюднив наукові розвідки в 1-й науковій конференції, тези якої було надруковано.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації.

Дисертаційне дослідження Чжу Цзяньсюнь на тему: *«Абстрактний пейзаж в китайському живописі другої половини ХХ – початку ХХІ ст.: У Гуанчжун, Чу Де-Чун, Цзао Воу-Кі»* висуває і презентує низку наукових результатів, які стверджують про певний розвиток і здобутки китайських митців в галузі абстрактного пейзажу. При наявній новизні, завершеності і якісних висновках роботи слід вказати на декілька теоретичних і змістовних зауважень, а також дискусійних моментів до представленої дисертації:

1. Зазвичай друга частина назви дисертації позначає предмет дослідження або формулює наукову проблематику, регіон, певні напрямки, на які спрямоване дослідження. В даному випадку у назві просто перераховуються три митця, але не зрозуміло, що їх об'єднує змістовно й методологічно. Щоправда, в тексті роботи пояснюється, що вони презентують різні моделі творчого поєднання східно-західних зв'язків у підході до живописних стратегій в абстрактному пейзажі. Проте в назві слід було якось

це сформулювати, наприклад: *«Художні стратегії в абстрактному пейзажі в китайському живописі другої половини ХХ – початку ХХІ ст. (У Гуанчжун, Чу Де-Чун, Цзао Воу-Кі)»*, чи навпаки: *«Абстрактний пейзаж в китайському живописі другої половини ХХ – початку ХХІ ст.: художні стратегії поєднання західних принципів і власних мистецьких традицій»*, або *«Абстрактний пейзаж в китайському живописі другої половини ХХ – початку ХХІ ст.: інтеграція західного досвіду в традиційну естетику»*. В будь-якому випадку зрозуміло, що митців, що працюють в цій галузі набагато більше, але вони залишаються поза дослідженням, і не зовсім зрозуміло їх внутрішній рейтинг, що впливає на повноту розкриття наукової проблеми.

2. В результатах дослідження (с. 13) здобувач вказує тільки про три статті у фахових виданнях і три (хоча насправді в роботі вказані тільки одні!) тези доповідей на міжнародних конференціях. Проте в цьому пункті слід вказувати про головні ідеї і завдання, які були розв'язані в роботі і призвели до певного наукового результату.

3. В альбомі ілюстрацій автор надає приклади вісімнадцяти живописних творів У Гуанчжун (щоправда, щонайменше третина з них не є абстрактним живописом) і по десять – Чу Де-Чун та Цзао Воу-Кі відповідно. На думку рецензента, здобувач демонструє гідно демонструє мистецькі розбіжності живописних підходів цих майстрів, але хотілося б бачити більший репертуар їх творчості в дисертації.

4. У висновках ми бачимо ґрунтовний аналіз кожного із зазначених митців, але бракує їх контекстного і – головне – оціночного розуміння їхнього місця в загальній мистецькій палітрі абстрактного живопису Китаю.

З точки зору *дискусійного обговорення* роботи мені, як рецензенту, хотілося б побачити і в назві (проблематиці), і в подальшому викладенні і аналізі матеріалу саме панорамне відображення обраних митців на тлі інших мистецьких підходів, розуміти, чому саме вони були обрані для дослідження, а також побачити і в тексті, і в альбомі невелику загальну презентацію інших художників, занурених в цей живописний жанр і напрям. Це може бути і побажанням автору на майбутнє.

Висловлені зауваження, тим не менш, не зменшують наукової цінності роботи і якості проведеного дослідження.

Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів. Дисертаційна робота Чжу Цзяньсюнь «Абстрактний пейзаж в китайському живописі другої половини ХХ – початку ХХІ ст.: У Гуанчжун, Чу Де-Чун, Цзао Воу-Кі» за актуальністю, теоретичною та практичною цінністю здобутих результатів, обґрунтованістю висновків відповідає за науковим профілем спеціальності 023 – «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 26 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненням від 19.05.2023 № 502) і у Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 року № 44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №341 від 21.03.2022).

Здобувач Чжу Цзяньсюнь заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 02 «Культура і мистецтво» за спеціальністю 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Офіційний рецензент:

Євген КОТЛЯР,
кандидат мистецтвознавства, професор,
завідувач кафедри монументального живопису
Харківської державної академії дизайну і мистецтв,
член-кореспондент Національної академії мистецтв України

19 травня 2026 р.

